

arhitecți reprezentând toate generațiile, precum și datorită faptului că aceștia au reprezentat o serie de țări europene.

Prezentarea acestei sesiuni științifice în paginile revistei „Sociologie Românească”, se justifică prin faptul că arhitectura constituie una din cele mai relevante mărturii ale dialecticii societății. Prin intermediul construcțiilor — care poartă amprenta creației arhitecților și inginerilor — societatea are posibilitatea să cunoască succesiunea factorilor economici, politici și socio-culturali.

În Prelegerile inaugurale ținute de acad. Grigore Ionescu — Președinte de onoare al Uniunii Arhitecților din România și dr. arh. Gheorghe Polizu — Secretar de Stat, Șeful Departamentului pentru Urbanism și Amenajarea Teritoriului, a fost relevată importanța socială a profesiei de arhitect.

În comunicarea *Rolul Societății Arhitecților Români în organizarea învățământului de arhitectură* (autor prof. dr. arh. Sanda Voiculescu — șef catedră Istoria arhitecturii) este relevat modul în care o organizație profesională s-a implicat în sistemul instituțional de formare a unor generații de arhitecți.

Referințele la personalitățile marcante ale arhitecturii au prilejuit expuneri interesante despre creația arhitecturală din România, realizată de arhitecți autohtoni și străini — în special arhitecți francezi. (*Arhitectura lui Grigore Cerchez în context european* — arh. asistent Florinel Radu; *Arhitecți francezi în România* — arh. lector univ. Mihai Opreanu; *Arhitecți străini în Societatea Arhitecților Români* — dr. arh. Petre Derer, director general al Direcției Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice). În aceste comunicări a fost subliniat drumul deschis în creația de arhitectură precum și semnificația arhitecturală a lucrărilor realizate. Considerăm că nu ar fi fost lipsită de interes nici semnalarea relevanței sociale a unor opere arhitecturale realizate în decursul timpului. Un asemenea demers s-ar constitui într-un argument în plus pentru conservarea a ceea ce este valoros în creația arhitecturală și de multe ori distrus sau nepus în evidență.

O serie de comunicări (*Cu privire la istoricul arhitecturii României în context european* — prof. dr. arh. Gheorghe Sebestyen; *Modele urbane medievale europene implantate în spațiul românesc* — arh. Teodor Gheorghiu; *Organizarea așezămintelor urbane și rurale în secolul al XVIII-lea și al XIX-lea în Țările Române* — dr. arh. Andrei Pănoiu) au adus în discuție vechimea, tradiția și relevanța modelelor românești de organizare a spațiilor urbane și rurale. Ipotezele formulate de autorii menționați depășesc granița arhitecturii, prezentând interes pentru multe profesii învecinate.

De un interes deosebit s-au bucurat comunicările despre: *Arhitectura Bucureștiului interbelic* — arh. Șerban Popescu Criveanu, consilier în Departamentul pentru Urbanism și Amenajarea Teritoriului; *Arhitectura bucureșteană la sfârșitul secolului al XIX-lea* — arh. Ștefan Mănculescu, Franța. Incursiunea în istorie a fost întreprinsă cu finețe și spirit critic. Modelele de urbanism și de construcții practicate în București, constituie repere semnificative în creația arhitecturală românească.

O expunere documentară asupra arhitecturii românești contemporane a fost făcută de conf. arh. Vasile Mitrea.

Din perspectivă sociologică ar fi prezentat interes sublinierea consecințelor pentru populație a acțiunii sistemului social, inclusiv în domeniul arhitecturii.

Comunicările cu privire la relația dintre arhitectură, ideologie și regimul politic (*Ideologie și arhitectură* — arh. Șerban Cantacuzino, secretar al Societății Regale de Arte Frumoase din Londra; *Arhitectura totalitară* — arh. asistent Florian Sauciu), deși se anunțau interesante prin problematică, au fost mai puțin convingătoare prin conținut.

Abordarea problemelor ideologice și politice s-a dovedit a fi un demers mai puțin inspirat.

La sala Dalles din București a fost organizată expoziția despre arhitectura românească din 1860 până în 1991. În cadrul expoziției au fost prezentate și rezultatele unor cercetări sociologice întreprinse în colaborare cu arhitecții din IPCT.

Trăilă Cernescu

Calitatea vieții — teorie și practică socială, Sesiunea științifică a Institutului de Cercetare a Calității Vieții, București, 13—14 decembrie 1991

Desfășurată timp de două zile (13—14 decembrie 1990) în plen în Aula Academiei Române și pe secțiuni, prima sesiune științifică anuală a Institutului de Cercetare a Calității

ții Vieții a prilejuit prezentarea a peste 75 de comunicări. Sesiunea s-a realizat însă nu numai prin contribuția cercetătorilor institutului organizator, ci s-a bucurat de o numeroasă și prestigioasă participare a specialiștilor în științele socio-economice din București și din țară. Acestora le-a revenit peste 1/3 din numărul total de comunicări.

Domnul acad. N. N. Constantinescu, secretarul general al Academiei Române, a pus în evidență legătura necesară dintre politica economică și politica socială, unitatea lor contradictorie, precum și locul central pe care-l ocupă factorul uman — realizator și beneficiar al noii economii de piață — într-o societate democratică și în contextul reformei economice pe care le traversează țara noastră.

În comunicarea introductivă, prof. univ. dr. Cătălin Zamfir a subliniat importanța și actualitatea citorva direcții metodologice, care ar trebui să stea în atenția cercetătorilor domeniului socio-economic și în mod special a celor din cadrul Institutului de Cercetare a Calității Vieții, cum ar fi: operaționalizarea obiectivelor de cercetare; având în vedere complexitatea problematicii calității vieții, elementele sale trebuie puse în termeni concreți, strict delimitați, pragmatice pentru a putea fi abordate cu eficacitate; apoi se cuvine a fi analizate efectele variatelor procese sociale asupra nivelului vieții, procese din care unele sînt obiective, iar altele țin de decizia oamenilor și care, în totalitate, sînt acum în curs de desfășurare; se impune, de asemenea, identificarea strategiilor de intervenție, a posibilităților realiste de ridicare a calității vieții. Aceasta implică analiza politicilor sociale, evaluarea organizării și a eficienței diferitelor programe; a costurilor, a avantajelor și a altor efecte, pe diferite termene și în variate sfere ale societății. În acest domeniu ne izbir de limitele dramatice ale resurselor, iar evaluarea programelor este și un exercițiu de disciplină economică.

Ținînd cont de cercetările sale anterioare, prof. Zamfir preciza că revoluția ne-a determinat să vedem calitatea vieții într-o altă perspectivă. Ea prezintă alte aspecte într-o societate în schimbare față de cea dintr-o societate stabilă. Însăși schimbarea socială este un element esențial al calității vieții. Revoluția nu rezolvă prin ea însăși problemele, ea doar a deblocat rezolvarea. Astăzi a apărut mulțimea proceselor concrete care frămîntă societatea. Avînd în vedere această realitate imediată, cercetarea noastră științifică poate contribui la dezvoltarea teoriei calității vieții într-o societate de tranziție. Așa cum ea poate conduce la clarificarea intereselor și soluțiilor concrete, la ieșirea din „curșa” avantajelor imediate, care accentuează inflația și alte procese negative.

Un pronunțat caracter metodologico-teoretic a avut și comunicarea acad. Emilian Dobrescu, cu tema: *Preferințele economice*. Pornind de la constatarea că subestimarea motivației umane în economie a fost o caracteristică a trecutului nostru, s-a argumentat că cercetarea preferințelor economice, individuale și colective, a comportamentului economic al diferiților agenți este o necesitate într-o economie de piață. Un interes deosebit prezintă pentru specialiști contribuția acad. Dobrescu la depășirea paradoxului lui Arrow în agregarea criteriilor de utilitate, în decizia colectivă, problemă fundamentală în studiul cererii și căreia în comunicare i se propune o nouă și interesantă soluție.

Mai multe comunicări au pus în evidență o serie de procese și fenomene economice, sociale și psihice cu diverse implicații asupra calității vieții populației țării noastre în această perioadă de profunde transformări, ca de exemplu: *factorii demografici și calitatea vieții* (prof. univ. dr. Vladimir Trebici, membru corespondent al Academiei Române, dr. Vasile Ghețău, dr. Aurelia și Mihai Marcu), *evoluația preferințelor și indexarea salariilor* (dr. Traian Lazăr, Marius Lefter, Gili Bugean, Voiculescu Mihaela), *managementul regiilor autonome și a societăților comerciale* (prof. univ. dr. Mihai Dumitrescu), *calitatea muncii și a forței de muncă, piața muncii, armonizarea relațiilor sociale și de muncă — componente ale calității muncii* (dr. Gh. Răboacă, prof. univ. dr. Ion Iordăchel, dr. Ioan Bogdan, Cristina Suciuc), *calitatea produselor și a serviciilor, rolul consumului alimentară și nealimentară, a industriei alimentare* (dr. Aurel Vainer, conf. dr. Ion Stanciu, Victor Nicolae, Sinziana Mihăiescu, Sorin Boreoni, prof. univ. dr. Dumitru Dima, lector Doina Stănescu și Rodica Pamfilie), *influența turismului asupra calității vieții* (Valentin Lazăr, dr. Ioan Istrate, Ion Ionescu), *starea de sănătate și calitatea vieții* (prof. univ. dr. Dan Enăchescu, dr. Dana Minecă, Constantin Olteanu), *eficiența economică și calitatea vieții, impactul programelor tehnico-științifice și a progresului tehnic asupra nivelului vieții* (dr. Virgil Adăscăliței, Ov. I. Naneș), *factorii ecologici, mediul sănătos* (Marilena Urilescu), *efectele modificărilor din sistemul de învățămînt* (Florin Pavelescu). S-a remarcat, prin deschidere filosofică comunicarea unui prof. inginer: *Fiabilitatea — dimensiune a calității vieții* (prof. univ. dr. Adrian Mihalache).

Evident, de un interes deosebit s-au bucurat cercetările concrete asupra diferitelor aspecte ale calității vieții, efectuate de cercetătorii institutului de specialitate. Unele din acestea au pus în evidență dimensiunea politică a calității vieții, s-au axat pe studiul comportamentului politic, a conținutului și calității acțiunii politice, așa cum au fost comunicările

dr. Ioan Mărgineanu, Marius Borănescu, Mihaela Cszohor, Cornelia Costin. Din anchetele efectuate (aprilie 1990) a rezultat un nivel înalt al participării politice (confirmat practic și de participarea la vot din luna mai) dar și un nivel scăzut al satisfacției populației față de acțiunea politică.

Tot în sensul acesta converg și următoarele: un mare număr dintre subiecții chestionați (61,4%) se considerau marginalizați de forțele politice și, totodată, fără să poată influența organismele puterii politice — 83,4% dintre cei chestionați.

O problemă recent intrată în cercetarea sociologică românească este cea a conflictelor de muncă, a grevelor. Dr. Ana Bălașa, pe baza unei investigații efectuată în mediul industrial a surprins sursele și motivațiile nemulțumirilor, a dispoziției pentru conflictul din întreprindere, a grevei. Coroborând datele referitoare la situația economică a întreprinderii, la starea materială și civilă a diferitelor categorii din personajul unităților cercetate, autoarea comunicării a schițat portretul-robot al „nemulțumiților”, al celor favorabili declanșării grevei, cit și al celor care sînt în acord cu mediul de lucru.

O parte importantă dintre comunicări a vizat calitatea vieții diferitelor categorii de populație (vîrstnici, persoanele handicapate, populația defavorizată, forța de muncă feminină, producătorii agricoli (dr. Puwak Hildegard, Livius Manea, Gabriela Predoșanu). Studiile de acest tip au reliefat aspecte critice ale vieții categoriilor de populație cercetate și au sugerat măsuri, programe de intervenție pentru ameliorarea și satisfacerea pe cit posibil a celor mai stringente cerințe.

O pondere mare au avut-o, în cadrul sesiunii, comunicările care au abordat laturile economice ale calității vieții. Exemplifică, în acest sens temele: *evoluția nevoilor populației* (dr. Gheorghe Barbu, Marius Lefter), *complementaritatea surselor de venit* (Ovidiu Dimbean), *politica familială, venitul familial* (Georgeta Dumitrescu, Livia Chisăgiu), *măsurarea gradului de sărăcie* (Viorel Gh.), *nivelul minim de trai* (Doina Călin, Marius Borănescu), *sistemul de pensii și asigurări sociale* (Livi Potlogea), *diferite aspecte ale consumului populației de bunuri și servicii, sistemul românesc de impozitare* (Iuliana Ghindă) ș.a. O contribuție notabilă la depășirea prejudecăților și a mentalităților reduționiste asupra serviciilor a constituit-o comunicarea Marianei Stanciu — *Aspecte critice privind teoria economică a serviciilor*.

Diagnoza calității vieții se relevă ca un obiectiv principal al cercetării sociale, cu deosebire, al institutului de specialitate. Acestuia i-au consacrat comunicări, sociologul Gheorghe Socol, Marta Trușcă și colectivul. Comunicările conțin ipoteze de abordare, indicatori specifici, mecanisme și instrumente de analiză și intervenție, descrieri ale unor stări de fapt.

Un grup interesant de comunicări au abordat probleme referitoare la modul și stilul de viață (Marcel Doru, Laureana Urse, Mariana Stanciu, Ovidiu Dimbean, Mihaela Czohor, Mihai Pîrlog, Florica Vasiliu, Elena Beca, Georgeta Mitrea, Maria Neder, Ileana Voicu, Bogdan Iatan). S-au prezentat modele de consum ale unor categorii socio-profesionale (Camelia Gh.). Și în legătură cu aceste teme s-au avansat delimitări conceptuale, ipoteze de cercetare a stilurilor de viață din societatea românească actuală, s-au înfățișat mecanisme psihice și sociale de generare a modurilor de viață, idealuri și structuri de utilizare a timpului, ca elemente componente ale stilului de viață.

Deși cercetarea este incipientă, a reținut însă atenția, prin importanța temei și maniera de abordare, comunicarea: *Metodologia de evaluare a programelor de creștere a calității vieții* (Antoaneta Lumizeanu, Florin Antohi).

S-au prezentat și unele experiențe internaționale în domeniul politicii sociale (Emilian Popescu).

Prin conținutul comunicărilor, prin modul de desfășurare și organizare, sesiunea a făcut posibilă trecerea în revistă a unui spectru larg de probleme esențiale ale realității românești, atenționarea asupra studiului cercetării în țara noastră, unele comparații cu situații și practici din alte state, fiind în același timp un util și autentic dialog de idei, schimb de informație științifică și experiență de cercetare.

Ion Zară

DOREL ABRAHAM, *Introducere în sociologia urbană,* București, Edit. Științifică, 1991

În introducere cititorul află care sînt problemele tratate în carte. Enumerarea cuprinde o serie diversă de chestiuni care trezesc interesul, atît prin natura lor, cît și prin cunoașterea poziției autorului față de acestea.